

RECENZJE I OMÓWIENIA

DOI: 10.18276/sip.2017.47/1-26

Danuta Miłaszewicz*

Uniwersytet Szczeciński

RECENZJA

Ekonomia sektora publicznego – wybrane zagadnienia, red. K. Surówka, Wydawnictwo
Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego w Warszawie, Kraków 2015, ss. 134

Przedmiotem recenzji jest zwarte opracowanie napisane pod redakcją naukową prof. dr. hab. Krzysztofa Surówki, będącego jednocześnie jednym z trzech współautorów recenzowanej monografii. Zarówno prof. dr. hab. Krzysztof Surówka, jak i pozostali autorzy monografii – prof. nadzw. Łukasz Popławski i dr Piotr Sołtyka – są pracownikami Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Ponieważ rozwój społeczno-gospodarczy, wpływając na poprawę jakości i poziomu życia, w dużej mierze zależy od działań podejmowanych przez sektor publiczny, wybrany przez współautorów problem badawczy i przewodni temat recenzowanej monografii uznać należy za bardzo ważny i niezmiernie aktualny. O wypełnianiu roli sektora publicznego, realizowanej w sferze regulacyjnej i realnej, świadczą głównie dostarczane przez ten sektor dobra publiczne. Wprawdzie wiodącą rolę w dostarczaniu sprzyjających rozwojowi społeczno-gospodarczemu podstawowych dóbr publicznych odgrywa polityka rządowa, to jednostkom samorządu terytorialnego przypisać należy znaczącą rolę w tym względzie. Realizując publiczne zadania lokalne, samorządy tworzą warunki, w jakich odbywa się aktywność podmiotów regionalnych i zapewniają wiele dóbr publicznych, za właściwe dostarczanie których odpowiadają przed własnym społeczeństwem.

* E-mail: dmilasz@wneiz.pl.

Powyższe rozważania potwierdzają słuszność skupienia się Autorów recenzowanej monografii, w dwóch jej pierwszych rozdziałach (*Istota samorządu terytorialnego i zakres jego samodzielności finansowej* oraz *Uwarunkowania rozwojowe samorządu terytorialnego*), na zagadnieniach teoretycznych odnoszących się do przedstawienia istoty samorządu terytorialnego, opisaniu zakresu jego samodzielności finansowej oraz warunków sprzyjających jego rozwojowi i ten rozwój hamujących. Stwarza to właściwe tło dla rozważań prowadzonych w dalszych rozdziałach recenzowanej monografii. Szkoda jednak, że rozdziały te nie zostały podzielone na podrozdziały, tak jak w przypadku rozdziałów III–IV oraz VI–VIII – dzięki temu zachowana byłaby poprawność i jednolitość struktury recenzowanej pracy.

Finansowym wyrazem realizacji funkcji i zadań sektora publicznego są finanse publiczne, czyli środki pieniężne gromadzone i wydatkowane na dobra i usługi o charakterze użyteczności publicznej, których formalnym wyrazem jest budżet publiczny. Celem gospodarowania finansami publicznymi jest dążenie do zaspokojenia potrzeb ogółu społeczeństwa w zakresie jakości świadczonych usług publicznych, co odróżnia je od finansów prywatnych. Zarządzanie środkami publicznymi nie jest oparte o kryterium zysku, jak ma to miejsce w przypadku sektora prywatnego, co powoduje, że ocena w zakresie gospodarowania tymi środkami jest dość trudna i wymaga stosowania wielu specyficznych mierników. Właściwe zarządzanie środkami publicznymi powinno być zatem podstawową zasadą gospodarowania nimi. Stąd kolejne rozdziały recenzowanej monografii – prezentujący ważność dyscypliny finansowej w gospodarowaniu finansami publicznymi (*Rola dyscypliny finansów publicznych w doskonaleniu gospodarowania środkami publicznymi*) oraz opisujący budżet jednostek samorządu terytorialnego jako podstawowe narzędzie zarządzania w nich środkami publicznymi (*Budżet jako narzędzie zarządzania finansami JST*) – uznać należy za właściwe następstwo dwóch poprzednich.

Rozdział V opracowania (*Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego poprzez wybór właściwej formy organizacyjnej świadczenia usług publicznych*) poświęcony przedstawieniu istoty samodzielności finansowej jest ważnym elementem recenzowanej monografii. Samodzielność finansową, czyli prawo samorządu terytorialnego do samodzielnego prowadzenia gospodarki finansowej (pobierania dochodów określonych w ustawach oraz dysponowania nimi, w granicach określonych przez ustawy, dla realizacji prawnie określonych zadań), uznaje się za istotną przesłankę funkcjonowania jednostek tego samorządu. Potwierdza ona samorządne

działanie jednostek samorządowych w zakresie realizacji zadań publicznych (własnych i zleconych). Rozdziału tego nie podzielono jednak na podrozdziały, co uważam za mankament.

Możliwości rozwoju regionalnych gospodarek i społeczności, a także osiągnięty przez nie poziom życia, uzależnione są od sprawnego działania jednostek sektora publicznego, w tym samorządów. Dlatego rozdział recenzowanej monografii poświęcony wybranym zagadnieniom tej sprawności (*Sprawność instytucji sektora publicznego – wybrane zagadnienia*) powinien być istotnym elementem monografii poświęconej ekonomii sektora publicznego. Jednak wybrane w rozdziale elementy odnoszą się właściwie jedynie do jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności gminy, i z tego powodu uważam tytuł tego rozdziału za zbyt szeroki w stosunku do prezentowanej w nim treści. Właściwszy tytuł mógłby brzmieć: *Sprawność jednostek samorządu terytorialnego – wybrane zagadnienia*.

Pozostałe dwa rozdziały monografii (*Kontrola zarządcza w realizacji zadań użyteczności publicznych* oraz *Problematyka audytu wewnętrznego w sektorze publicznym – wybrane zagadnienia*) poświęcone zostały zagadnieniom kontroli zarządczej (jej istocie, celom, postulatom i standardom prawnym) oraz wybranym problemom audytu wewnętrznego (jego celowi, zadaniom, organizacji i standardom) w sektorze publicznym. W recenzowanej monografii przedstawiono je jako instrumenty dyscyplinowania efektywnego działania jednostek sektora publicznego.

Mam jeszcze dodatkowe uwagi odnoszące się do uchybień formalnych dostrzeżonych w recenzowanej pracy:

- pierwszą, odnoszącą się do tytułów rozdziałów i podrozdziałów – moim zdaniem nie powinno się w nich używać skrótów;
- drugą, odnoszącą się do niejednorodności w sposobie tworzenia rozdziałów – niektóre z nich kończą się spisem literatury (III, VII, VIII), w pozostałych takiego spisu brakuje;
- trzecią, odnoszącą się do pewnej niestaranności edytorskiej – w opracowaniu występują liczne błędy literowe czy stylistyczne.

Uchybienia te utrudniają właściwe zapoznanie się z opracowaniem oraz wykorzystanymi w nim źródłami literatury i powinny zostać poprawione jeszcze przed wydaniem pracy, na etapie korekty autorskiej i wydawniczej.

Pomimo pewnych krytycznych uwag podkreślić należy, że problem badawczy, któremu poświęcona jest praca pt. *Ekonomia sektora publicznego – wybrane zagad-*

nienia, jest bardzo aktualny i ważny. Zatem pozytywnie należy ocenić dokonany przez Autorów wybór tematyki badawczej. Zakres rozważań recenzowanej pracy jest stosunkowo szeroki, może więc ona stanowić pewne źródło informacji i być polecana osobom chcącym zapoznać się z problematyką funkcjonowania sektora publicznego, w szczególności jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.